

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ЙОАН ЕКЗАРХ БЪЛГАРСКИ“ – ГР. ШУМЕН

ул. „Преслав“ №1, директор 054 860 018, администрация 054 862 722

e-mail: hg_shumen@abv.bg

Утвърдил:

Валентина Тодорова

Директор на СУ „Йоан Екзарх Български“

ПРАВИЛНИК

ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ВЪЗПИТАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ТРУД

В СУ „ЙОАН ЕКЗАРХ БЪЛГАРСКИ“

учебна 2021/2022 година

ГЛАВА ПЪРВА ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Раздел I

Област и ред за прилагане на правилника

Чл.1. /1/ Настоящият правилник за осигуряване на безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд се издава в изпълнение на чл. 31, ал.1, т.24 от Наредба № 15 от 22 юли 2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, във връзка с необходимостта от осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

Закона за здравословни и безопасни условия на труд.

/2/ По смисъла в термина „безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд“ се включват и хигиенните условия и противопожарната охрана.

Чл.2. Правилникът определя основните изисквания, които трябва да се осигуряват и спазват при провеждане на възпитанието, обучението и трудовата дейност, за да се предотвратят евентуални трудови злополуки и заболявания на учениците в процеса на теоретичното обучение, при извънучилищни дейности, при обучението по труд и техника, при организирано придвижване на ученици и друг персонал като пешеходци или пътници в транспортни средства и др.

Чл.3. Правилникът е задължителен за всички участници в учебно-възпитателния процес и/или в трудовата дейност и урежда техните права, задължения и отговорности по осигуряване, контролиране и изпълнение на безопасните условия на възпитание, обучение и труд.

Чл.4. Отговорност за изпълнението на правилника носят ръководството на просветното звено и съответните длъжностни лица. Виновните се привличат към административна и съдебна отговорност съгласно действащите закони и разпоредби.

Чл.5. Правилникът се утвърждава от Директора на просветното звено.

Чл.6. Забранява се изпълнението на заповеди, нареждания и други, които противоречат на този правилник.

Чл.7. /1/ Забранено е да се сключват трудови договори за работа с работници и служители, които:

1. Нямаат необходимата квалификация и документ за правоспособност.
2. Не са навършили 18 години и нямаат разрешение на районната инспекция по труда.
3. Не са преминали предварителен медицински преглед.

/2/ Забранено е да се допускат на работа работници и служители, които:

1. Не са сключили трудов договор.
2. Не са инструктирани и запознати с условията и изискванията за безопасна работа.
3. Са употребили преди или употребяват алкохол през работно време.

Чл.8. За работните места на лицата с трудови договори, местата за обучение и трудова дейност на учениците, да се изготвят и поставят на видно място инструкции за безопасна работа.

Чл.9. Регистрирането и отчитането на трудовите злополуки да се извършва съгласно Наредба за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки - ДВ, бр. 6 от 21 януари 2000 г., в сила от 1 януари 2000 г., Обн. ДВ. бр.28 от 4 Април 2017г.

Раздел II

Права, задължения и отговорности на длъжностните лица и учащите за осигуряване и спазване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд

Чл.10. Конкретните задължения, отговорности и права за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд да се вписват в длъжностните характеристики на лицата, които ръководят и изпълняват учебните и трудови процеси.

Чл.11. Задължения, отговорности и права на директора на просветното звено:

1. Отговаря за цялостното изпълнение на изискванията по ПБТ в училището, ЗЗБУТ, по други действащи нормативни документи и указания и заповедите от министерството по въпроси на охраната на труда.

Утвърждава правилник на просветното звено, което ръководи, за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

Организира запознаването на учениците, педагогическия и непедagogическия персонал и родителите с правилника.

Създава условия за опазване на живота, предпазване от рискове и укрепване здравето на учащите се.

2. В съответствие със ЗЗБУТ се назначава или възлага на длъжностно лице с подходящо образование и подготовка осъществяване на координация и контрол по осигуряването на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

3. Осигурява и упражнява контрол по прилагане и спазване на изискванията за провеждане на инструктажите и обученията по ЗЗБУТ.

4. Осигурява (в изпълнение с изискването на чл.227 от КТ), изготвянето на инструкции за правилна и безопасна работа с отделните машини в учебните работилници, съответстващи на нормативните изисквания и съобразени с психологическите особености на учащите и липсата на трудови навици.

5. Лично отговаря по изпълнението и контрола за безопасните условия на възпитание, обучение и труд на учащите през време на учебната работа в работилниците, кабинетите и извън просветното звено.

6. Директорът осигурява:

6.1. Подходящи помещения за учебни кабинети и работилници, като не допуска превръщане на неподходящи тавански, избени или сутеренни помещения за това.

6.2. Условия за санитарно-битово и медицинско обслужване на работниците, служителите и учащите.

6.3. Щатен преглед на цялото (или част от него) училище след извършен основен ремонт, като особено внимание се обръща на закрепването на вратите, прозорците, обезопасяването на електрическите инсталации и съоръжения и инсталации (зануляване, заземяване), изискванията по хигиената на труда, противопожарната охрана и т.н.

7. Ежегодно да докладва на ОС за състоянието по ЗЗБУТ, за причините довели, до трудови злополуки и предприетите мерки за отстраняването им.

8. Осигурява своевременно съставяне на акт за допуснатата трудова злополука или професионално заболяване, както и разследване за причините довели за това. Незабавно уведомява РУО-Шумен, регионалната инспекция по труда, органите на МВР, прокуратурата и гражданската защита в случаите на тежки или със смъртен изход злополуки.

9. Осъществява взаимодействие и координация с органите на МТСГ, МЗ, МВР, МОСВ и местните органи на държавната власт в дейността си по осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

10. Организира дейността и отговаря за пожарообезопасяването чрез спазване на действащите норми, правилници, наредби и предписания за предотвратяването и ликвидирането на аварии и пожари.

11. Осигурява необходимото противопожарно оборудване и мястото за разполагането му.

Съгласувано с противопожарните и други органи определя пътищата за евакуация на учащите и другите служители и работници.

Следи състоянието на проходите за евакуация, за правилната експлоатация на отоплителните съоръжения, електрическите инсталации и спазването на ПСТН.

12. Осигурява изготвянето на инструкции за спазване на изискванията и правилата за пожаробезопасност.

13. Осигурява спазване на всички правила за пожаробезопасност при провеждане в просветното звено на несвойствени мероприятия (вечери, новогодишни празненства и други).

14. Осигурява жива охрана на входа на просветното звено . Охраната води дневник за посещение на външни лица като вписва трите имена на посетителя, дата час на влизане, час на излизане, кого ще посещава.

Чл.12. Задължения за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд на лицето, заемащо длъжността “Икономист организация и управление”:

1. Изпълнява заедно с директора целия обем от задължения, свързани с организирането, ръководството и управлението на дейността по охраната на труда в учебно-възпитателния процес.

2. Изпълнява в срок заповедите на директора и предписанията на контролните органи за отстраняване на допуснати нарушения по ЗЗБУТ.

3. Пряко ръководи изпълнението на мероприятия за подобряване условията на работа, за ограничаване или недопускане на причини, водещи до трудови злополуки и професионални заболявания.

4. Следи за наличността и изправността на противопожарните съоръжения. Недопуска използването им за никакви други цели, освен при нужда за гасене на запалване или пожар.

5. Организира провеждането на противопожарна подготовка на работниците и служителите от обслужващия и преподавателски състав, с изучаване на изискванията по противопожарната охрана и правилата на получаване на наличните средства за гасене с периодични проверки на знанията.

6. Следи за състоянието на проходите за евакуация, за правилната експлоатация на отоплителните съоръжения и електрическите инсталации и уреди и спазване на противопожарните норми.

7. Организира за учениците обучение по противопожарни знания и подготовка.

8. Осигурява спазване разпоредбите на КТ във връзка с работното време, почивките и отпуските на щатния персонал.

9. Изпълнява и всички други задължения по ЗЗБУТ и трудовите правоотношения, предвидени в нормативни документи за длъжността.

Чл.13. Задължения за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд на лицето, осъществяващо координация и контрол по осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд:

1. Осъществява от името на директора координация в работата за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд за щатния персонал и учениците, за предпазване от рискове и укрепване здравето на учениците.

2. Провежда начален инструктаж по ЗЗБУТ с :

а/ всички новопостъпващи в учебното заведение служители и работници преди допускането им до работа;

б/ всички учащи ежегодно със започване на учебната година;

в/ работници, служители и учащи, изпратени временно на работа или да продължат обучението си в учебното заведение.

3. Оказва помощ и упражнява контрол за правилното провеждане на:

а/ инструктажа на работното място и периодичният инструктаж;

б/инструктажа на работното място, периодичния и ежедневен инструктаж на учащите.

4. Организира и участва в разработването на инструкции за безопасна работа в помещенията - работилници и кабинети. Подготвя предложения за утвърждаване на конкретни

задължения за осигуряване безопасни условия на възпитание, обучение и труд за лицата, ръководещи и изпълняващи трудови и учебни дейности.

5. Участва заедно с медицинското лице, под ръководството на икономиста, в извършването на периодичен контрол за санитарно - хигиенното състояние във всички помещения, отделни работни места и района на училището .

6. Разследва причините за станалите трудови злополуки и води книгата за регистриране на актовете за тях. Участва задължително при разследване на аварии, пожари, смъртни и тежки злополуки.

7. Участва в проверките извършвани от контролните органи на Главната инспекция по труда и други държавни органи осъществяващи общ или специализиран контрол по трудовото законодателство.

8. Извършва самостоятелно проверки по ЗЗБУТ на всички работни места (работилници и кабинети). Съставя протоколи за констатациите, с които запознава директора, като изготвя и заповед с конкретни мерки за отстраняване на констатираните нарушения.

11. Периодично информира директора за състоянието на условията на възпитание, обучение и труд в просветното звено и за хода на изпълнението на поставени задачи, заповеди и предписания.

12. Осъществява връзка с регионалните органи на ГИТ, МЗ и МВР, относно цялостната организация на работата по ЗЗБУТ в учебното заведение.

13. Дава предложения за подобряване условията на труд.

14. Съвместно с комисията по пожарна безопасност:

а/ следи и се грижи за наличността и изправността на противопожарните съоръжения;

б/организира провеждането на противопожарна подготовка на работниците и служителите и обучение за противопожарни знания на учащите;

в/ следи за състоянието на проходите за евакуация;

15. Отговаря за организацията на работата по охрана на труда в училището.

Чл.14. Задължения за осигуряване на безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд на лицето, заемащо длъжността учител по технологии и предприемачество, химия и опазване на околната среда, физика и астрономия и др.

1. Да извършва по утвърдената програма, необходимия инструктаж на работното място по ЗЗБУТ с учащите, преди започване на учебните занятия и да го регистрира в книгата за инструктаж, като попълва точно и пълно всички графи в книгата.

Да провежда ежедневен инструктаж преди всяко учебно занятие.

2. Да проявява вискателност към всеки за спазване на правилата и изискванията за безопасна работа.

3. При злополука да взема спешно необходимите мерки за оказване медицинска помощ и да съобщава на директора на училището.

4. Да не допуска оставане на ученици в помещението за обучение по технологии и предприемачество, химия и опазване на околната среда, физика и астрономия и др. без присъствие и наблюдение от учител.

Чл.15. Задължения за осигуряване на безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд на лицето, заемащо длъжността учител при обучението в кабинет.

1. В началото на срока, преди започване на обучението в кабинета, учителят да проведе по утвърдената програма необходимия инструктаж по ЗЗБУТ с учениците и да го регистрира в книгата за инструктажа, като попълва пълно и точно всички графи. В инструктажа особено внимание да обръща на поведението, което трябва да се спазва по време на работа в кабинета.

2. Да запознава учениците с възможните последици в случаи при неспазване на изискванията за безопасност или работа с неизправни уреди.

3. Да обучава учениците на правилно и безопасно провеждане на практическите занятия. Да дава ясни и недвусмислени указания и нареждания за безопасна работа в кабинета.

4. Преди започване на занятие, свързано с опити, предварително да попълни всичко необходимо в работната тетрадка за инструктаж по ЗЗБУТ. Да провери състоянието и да подготви уредите, материалите, приборите, работните места, предпазните средства и всичко друго за безопасна работа.

5. Отговаря за безопасното провеждане на лабораторните занятия.

6. Да не допуска оставяне на ученици в кабинета без присъствие на учител.

7. При злополука да взема спешно необходимите мерки за оказване медицинска помощ и да съобщава за това на директора на просветното звено.

Чл.16. Задължения на учителя по физическо възпитание и спорт за осигуряване безопасност на учениците.

1. Да изисква, устройва и обзавежда салона и площадката за физическо възпитание и спорт със здрави, изправни и сигурно поставени (закрепени) уреди, гимнастически постелки, подвижни съоръжения за отскоци и др.

2. Да полага грижи за поддържане на уредите в изправно състояние. Особено внимание да обръща на крепежителните елементи (винтове, болтове, скоби).

3. Ежедневно, преди започване на занятията по физическо възпитание и спорт, да извършва оглед и проверка за състоянието на всички уреди и съоръжения, които се ползват.

4. Да не допуска игра на уреди, които са физически износени и крият опасност за злополука, или да се играе без гимнастически постелки. За увеличаване на триенето между ръцете или краката при игра на уреда да осигурява необходимото средство (магнезий).

5. Да поддържа ред и последователност при изпълнението на упражненията особено тези, които са свързани с повишена динамика, равновесие, статични напрежения и крият опасност от сблъсквания, падания при разсейване на вниманието или уплаха.

6. Да оказва помощ при изпълнението на трудни и опасни елементи от упражненията и да осигурява пазене в случай на несполучливи опити (прескоци, отскоци, игра на гимнастически уреди).

7. Да следи за физическото и психическото състояние на учениците и при наличие на отклонения от нормалното, да не изисква изпълнение на трудни елементи.

8. При хвърляне на уреди да съблюдава да няма хора на мястото около попаденията.

9. Да осигурява, местата за физическо възпитание да отговарят на хигиенните изисквания за осветление, чистота на въздуха, температура, чистота на настилката, разположение на уредите и други.

10. В случай на злополука да вземе спешно необходимите мерки за оказване на медицинска помощ и да съобщава на директора на училището.

Чл.17. Задължения на учениците по време на обучението по технологии и предприемачество, химия и опазване на околната среда, физика и астрономия и др.

1. Да изслушват внимателно инструктажа и всички други форми на обучение по ЗЗБУТ, които се провеждат от учителите по технологии и предприемачество, химия и опазване на околната среда, физика и астрономия и др.

2. Да се разписват в книгите за инструктажа в училище, с което удостоверяват, че са им известни правилата и изискванията за безопасност на труда и се задължават най-стриктно да ги спазват.

3. Строго да спазват разпоредбите по ЗЗБУТ и правилата за вътрешния ред и поведение в учебното звено, като изпълняват дадените им указания в това направление. Да поддържат образец ред, чистота и висока култура на работното си място.

4. Да спазват всички специфични изисквания от инструкциите за безопасна работа, отнасящи се до уредите и инструментите в работилниците.

5. Преди започване на работа или дейност, да огледат внимателно работното си място и при забелязване на най-малки неизправности или несъответствия, веднага да уведомяват преподавателя.

6. Преди да напуснат работните си места да предадат инструментите си почистени и в пълна исправност.

7. При злополука веднага да съобщават на учителя си, за да се вземат бързи мерки за оказване на необходимата помощ на пострадалия.

8. На учениците е строго забранено:

а/ самоволно да извършват работа, която не им е възлагана, да напускат или сменят работното си място, да заемат работни уреди и инструменти от съучениците си, да се пресягат през работните уреди, да разговарят, когато същевременно работят;

б/ да разхвърлят безразборно обработените предмети около мястото на работа;

Чл.18. Задължения на учениците (учащите) по време на провеждане на практическо занятие в кабинет.

1. Да изслушват внимателно инструктажа от учителя (ръководителя) за правилното и безопасно провеждане на практическото занятие (опитите) и поведението, което трябва да се спазва.

2. Дежурният или отговорникът на групата да се разписва в работната тетрадка за инструктажа по ЗЗБУТ, с което удостоверява, че групата е запозната с правилата и изискванията за безопасност, и че се задължават най-стриктно да ги спазват.

3. През време на занятието да изпълняват и спазват с голямо внимание изискванията за безопасност и най-вече при действия, в които са ангажирани две и повече лица.

4. Преди да напуснат кабинета, да предадат на преподавателя всички ползвани материали и уреди и да почистват работните места.

5. При злополука, заедно с ръководителя, веднага да вземат бързи мерки за оказване на необходимата помощ на пострадалия.

6. На учениците е строго забранено:

а/ самоволно да извършват дейност, която не е свързана с провежданото учебно занятие.

б/ да разхвърля безразборно предмети около мястото на работа.

ГЛАВА ВТОРА

УСЛОВИЯ ЗА БЕЗОПАСНО ПРОВЕЖДАНЕ НА ВЪЗПИТАНИЕТО, ОБУЧЕНИЕТО И ТРУДОВАТА ДЕЙНОСТ

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.19. Преди постъпване в просветното звено децата, учениците, работниците и служителите да преминават на задължителен медицински преглед, за да се установи, че са здрави и могат да извършват съответните видове труд, без това да наврежда на здравето им.

Чл.20. Не се допуска провеждане на учебни занятия, извънучилищна дейност и други с деца и ученици до 18 год. **при условия и работи, вредни за тяхното здраве** и забранени с нормативни документи за лица до 18 год. възраст.

Чл.21. Забранено е увеличаване продължителността на учебния час и съкращаване на почивките, което води до преумора, намаляване на вниманието и увеличаване опасността от злополуки.

Чл.22. Обучението се провежда в учебни стаи, кабинети и работилници, отговарящи на санитарно - хигиенните изисквания, при пълно обезопасяване на работните места.

Чл.23. Не се допускат ученици по време на учебно занятие в кабинети и работилници по трудово обучение до самостоятелна работа, без наблюдението на учител.

Чл.24. Всички учебно - технически средства да се използват съобразно изискванията за безопасността, хигиената на труда и противопожарната охрана.

Чл.25. Всички стълбища вътре в сградата на училището или извън нея да имат здрави перила и друго подходящо обезопасяване при необходимост.

Чл.26. През зимните дни да се извършва редовно почистване от сняг и лед на външните стълбища и двора пред училището.

Чл.27. Територията на просветното звено с разположените в нея учебни и административно-обслужващи помещения, съоръжения и площадки да бъде оградена с цел ограничаване достъпа на МПС в района на училището.

Чл.28. Пешеходните пътеки (тротоарите) за редовно движение да се строят с широчина най-малко 1.5 м. трайна настилка.

Чл.29. В работните помещения и сградата се осигуряват пътища и изходи за евакуация при аварийни ситуации, пожари, бедствия и др., съобразени с броя на децата, учениците и другите работещи.

Чл.30. Аварийните пътища и изходи се сигнализируют с установените знаци и сигнали, като при необходимост се осигурява и аварийно осветление.

Чл.31. 1. Подовите на работните помещения и работните места се изработват и поддържат така, че да не са хлъзгави, да нямат опасни неравности, наклони, препятствия и отвори.

2. Подовите и стените на работните помещения се изработват от материали, които не отделят вредни за хората емисии и са съобразени с противопожарните изисквания.

Раздел I

Изисквания при извършване на ремонтни работи

Чл.32. При извършване на ремонтни работи с риск за работещите се осъществяват организационни и технически мероприятия за безопасност:

1. Изключване на енергозахранването.
2. Други мерки в зависимост от опасностите на работното място.
3. Провеждане на извънреден инструктаж.

Раздел II

Хигиенни и здравословни изисквания за работните места и за учебната дейност на учениците

ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ

Чл.33. 1. Спазването на единните правила и изисквания за осигуряване на здравословни условия на труд определени с Наредба№ 7 от 23 септември 1999 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване.

2. Правилата и изискванията за осигуряване на здравословни условия на труд да се включват в инструкциите за безопасна работа на конкретните работни места и дейности, като се обявяват по подходящ начин.

Чл.34. Територията на просветното звено да бъде благоустроена и максимално озеленена с подходяща по вид растителност и да се поддържа чиста.

Чл.35. Ежегодно да се установяват данните за безопасните и здравословните условия на труд в просветното звено по показатели и ред, определен от МТСГ и МЗ.

УЧЕБНА СРЕДА И УЧЕБЕН ПРОЦЕС. САНИТАРНО - БИТОВО ОСИГУРЯВАНЕ

А. Микроклимат - температура, влажност и скорост на въздуха. Отопление.

Чл.36. Хигиенните изисквания към микроклиматичните параметри на въздуха в стаите за занимание, обучение, кабинетите и работилниците да отговарят на БДС 14776-87 и Наредба№ 7

от 23 септември 1999 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд и работните места и при използване на работното оборудване.

Чл.37. В помещенията с продължително престояване на деца, ученици, учители и друг обслужващ персонал отоплението да осигурява микроклимат от началото и през цялото учебно и работно време в съответствие със санитарните норми.

Чл.38.1. Температурата на повърхността на радиаторите при централно отопление не трябва да бъде по-висока от 70°С.

2. Нагревателните тела трябва да имат гладка повърхност, да са боядисани с топлоустойчива боя и да са достъпни за почистване.

3. Да се осигурява нормална работа на отоплителните инсталации, периодично да се извършва проверка за ефективността на работата им.

Чл.39. В междучасията и през почивките трябва да се осигурява няколкократно обмяна на въздуха в учебните помещения.

Б. Естествено и изкуствено осветление.

Чл.40. Естественото и изкуствено осветление в стаите за занимания, учебните помещения, кабинети и учебни работилници се устройва и поддържа така, че да отговаря на изискванията на БДС EN 12464-1 :2011 или на специфичните нормативни документи.

Чл.41. 1. Във всички помещения на просветното звено да се вземат мерки за максимално използване на естественото осветление.

2. (отменена – протокол № 12 – 2 от 25.09.2013 г.)

3. Когато по обективни причини през светлата част на денонощието не може да се осигури изискваното естествено осветление, се прилагат изискванията за смесено осветление.

Чл.42.1. Устройствата за естествено осветление се подбират с оглед осигуряването на постоянно действие при дадена външна осветеност.

2. Устройствата за естествено осветление се поддържат в изправност.

Чл.43. Светлопропускащите материали да се почистват периодично съобразно степента на замърсяване.

Чл.44. (отменен – протокол № 12 – 2 от 25.09.2013 г.)

Чл.45. При повреди светлинните източници се заменят незабавно с такива от същия тип.

Чл.46. За контрол върху показателите на изкуственото осветление се извършват периодични измервания.

Чл.47. 1. В кабинетите по химия, физика и други е наложително наличието на резервно осветление.

2. Аварийно осветление да се осигурява, когато внезапното изключване на работното осветление може да доведе до:

а/ възникване на пожар, взрив или отравяне на хора;

б/ нарушаване на работата в просветното звено;

в/ опасност от травматизъм на местата с голямо струпване на хора.

Чл.48. Резервното осветление да се осигурява от независим източник.

Чл.49.1. Осветлението (общо и местно) трябва да осигурява добра видимост.

2. Забранява се използването само на местно осветление.

В. Шум и вибрации

Чл.50. При обучение на ученици до 15 год. възраст не се допуска пребиваването им на места, където звуковото ниво на шума превишава 70 Db “А”.

Чл.51. Да се полагат всички усилия и технически решения за премахване или обезшумяване на източниците на шум.

Г. Вредни вещества

Чл.52. Не се допускат във всички форми на трудова дейност, младежи и девойки до 18 год. възраст да работят или да престояват при наличието на вредни вещества във въздуха над пределно допустимите концентрации /ПДК/.

Д. Санитарно - битово осигуряване. Водоснабдяване и канализация.

Чл.53. Просветното звено се осигурява с помещения за санитарно - битово обслужване (умивални, тоалетни и др.) по състав, оборудване, устройство, разположение и поддържане в съответствие на санитарно - хигиенните норми съобразени с възрастта на учениците.

Чл.54. 1. В битовите помещения да се осигурява въздухообмен и температура на въздуха, естествено и изкуствено осветление според нормативните изисквания.

2. Територията на просветното звено, помещенията и работните места да се поддържат чисти.

Чл.55. Просветното звено се осигурява с водоснабдителна и канализационна мрежа за питейно - битови и санитарни нужди, отговарящи на санитарно - хигиенните норми.

Чл.56. За питейно - битовите нужди на учениците качествата на водата да отговарят на изискванията на БДС 2823-83 – „Вода за пиене“.

Чл.57. 1. За ползване на питейната вода да се устройват фонтанки, комплектовани със спирателен кран.

2. Питейните фонтанки да се предвиждат на подходяща за възрастта на учениците височина, но не по-високо от 0.90 м.

Чл.58. Канализацията трябва да бъде водонепропусклива, да не позволява проникване от нея на пари, газове и отходни води в помещенията.

Раздел III

Противопожарна охрана

Противопожарни изисквания към помещенията

А. Помещения за учебно - възпитателна дейност.

Чл.59 1. Цялостната организация на дейността в просветното звено да се съобразява с изискванията и нормативните актове за пожарна безопасност.

2. Просветното звено да се осигурява с необходимото количество вода за противопожарни нужди.

3. Към всички сгради, помещения, съоръжения и водоизточници по всяко време трябва да има свободен достъп. Пътищата, проходите и входовете да бъдат в изправност, свободни от материали, а през зимата почистени от снега.

Чл.60 . Евакуационните пътища и изходи трябва да бъдат устроени и поддържани съобразно изискванията на противопожарните строително - технически норми съгласно Наредба за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки - ДВ, бр. 6 от 21 януари 2000 г., в сила от 1 януари 2000 г., Обн. ДВ. бр.28 от 4 Април 2017г.

Чл.61. 1. Вратите, определени за евакуация трябва да се отварят по направление навън, да бъдат винаги свободни с оглед веднага да бъдат отваряни от вътре.

2. Вратите до пътя за евакуация трябва да бъдат плътни. Допускат се и врати, остъклени с армирано или обикновено стъкло с дебелина не по-малка от 5 мм.

3. Не се допускат сгъваеми врати и прегради по пътя за евакуация.

Чл.62. Стълбищата, коридорите и изходите да бъдат винаги свободни от всякакви материали и съоръжения.

В евакуационните стълбища не се допускат складове или помещения с друго предназначение, изходи от шахти на товарни асансьори, газопроводи, тръбопроводи за лесно запалими и горими течности и горимо оборудване.

Чл.63 В учебните стаи и занималните, чиновете, масите и столовете трябва да са разположени така, че изходите да бъдат свободни.

Чл.64. В учебната сграда, най-малките ученици трябва да заемат първите етажи.

Чл.65. Училището да се осигурява с водоизточник и противопожарно оборудване, по вид и количество съгласно нормативните изисквания и съгласувано с противопожарните органи.

Чл.66. Не се допуска употребата на синтетични материали за облицовка, които под действието на огъня бързо разпространяват горенето, отделят обилно дим и силно токсични газове.

Чл.67. В помещенията и на територията на просветното звено да се поддържа чистота. Всички горими отпадъци и смет да се изнасят своевременно.

ПРОТИВОПОЖАРНИ ИЗИСКВАНИЯ

За провеждане на масови мероприятия - тържества, вечери и други.

Чл.68. Помещенията, в които се провеждат масови събирания, трябва да бъдат от първа или втора степен на пожароустойчивост, трябва да имат най-малко два изхода за навън и спазени всички други изисквания за евакуация на хората.

Чл.69. Не се допуска употребата на синтетични материали за облицовка на стени и тавани.

Чл.70. За провеждане на масовото мероприятие трябва да бъдат осигурени необходимите средства за пожарогасене.

Чл.71. През време на масовото мероприятие при учениците трябва да присъства дежурен представител от ръководството на учебното заведение, който да следи и отговаря за спазване на всички правила по противопожарната охрана.

Чл.72. При провеждане на масово мероприятие е забранено:

а/ осъществяване на светлинни ефекти с използване на химически и други вещества, които могат да причинят пожар;

б/ да се гаси напълно светлината в помещението;

в/ разполагане на маси, столове, елха и други предмети в помещението по начин, който ще затруднява бързото му напускане от присъстващите.

Чл.73. Украсяването на новогодишната елха или други подобни с електрически илюминации да се извършва само от правоспособен електротехник, който да спазва всички изисквания за електро- и пожаробезопасност.

Раздел IV

Правила и изисквания за безопасна работа в учебните кабинети и работилници със съоръжения и инструменти и други работни места и дейности

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.74. Учебните работилници, кабинети, салони за физкултура и други подобни, трябва:

1. Да бъдат в помещения с благоприятни условия за работа, което ще осигурява минимално напрежение на нервната система и сърдечно – съдовата дейност на ученика, ще се намалява умората, а от там и опасността за злополуки.

2. Да отговарят на санитарно – хигиенните изисквания по отделните фактори - микроклимат, осветление (естествено и изкуствено), вредни вещества, шум, вибрации, лъчения и т. н.

3. Да бъдат напълно механично, електро- и пожаробезопасени.

Чл.75. Кабинет по химия и опазване на околната среда

1. За обучение в кабинета по химия се допускат ученици, които са преминали начален инструктаж на работното място по ЗЗБУТ по утвърдените програми.

2. Преди започване на занятието в кабинета учителят да инструктира учениците, а те от своя страна да изслушат внимателно инструктажа по безопасните начини за провеждане на предстоящите опити, като обърне вниманието им върху опасните моменти.

3. Не се допуска по време на учебното занятие учениците да работят самостоятелно, без наблюдение на учителя.

4. Оставане на ученици през време на почивка в кабинета без присъствието на учител не се допуска.

5. На учениците се забранява:

- Да опитват на вкус веществата.
- Да използват неизмити съдове.
- Да хващат реактивни стъкла и банки с мокри или сапунени ръце.
- Да насочват отворите на епруветките към хора или към собствените си лица.
- Да изнасят извън кабинета химически вещества.

6. Всички ученици трябва да бъдат запознати с начините за работа с пожарогасителните средства.

7. На учениците е забранено да извършват поправки на електрическите уреди, ел. инсталациите, съоръженията и други в кабинета.

8. Кабинетът да бъде осигурен с достатъчно добра за безопасна работа дневна и изкуствена осветеност.

Чл. 76. Кабинет по физика и астрономия :

1. Да се спазват изискванията на ПБТ в училището, настоящият правилник и другите нормативни актове.

2. За обучение в кабинета по физика и астрономия се допускат ученици, които са преминали съответните инструктажи по ЗЗБУТ по утвърдените програми.

3. Кабинетът да бъде подходящо и достатъчно осветен и приспособен за бързо затъмняване, когато се провеждат специални опити или се налага прожектиране на филми. В непосредствена близост (съседство) да има хранилище за съхраняване на уреди и друга апаратура.

Чл. 77. Провеждане на физически занимания – физкултурен салон и площадка за физкултура

а) Физкултурен салон:

1. Уредите трябва да бъдат здрави и неподвижно закрепени.

2. Не се допуска игра на уреди, които са физически износени и крият опасност от нараняване.

3. Да се поддържа в изправност закрепването на спомагателните части (винтове, обтегачи, възли, точки и други).

4. Да се играе винаги с гимнастически постелки, които да намаляват удара при отскоци от уреди или от евентуални падания.

5. Да се осигуряват средства за увеличаване на триенето между контактните части на тялото и уреда (например магнезий за ръце при игра на високи уреди, за краката при играта на уреда и др.).

6. Да се поддържа ред и последователност при изпълнението на упражнения, които са свързани с повишена динамика, равновесие, статични напрежения и др. и крият опасност от сблъсквания, падания при разсейване на вниманието или уплаха и др.

7. Ръководителят на упражнението трябва да оказва помощ при изпълнение на трудни елементи от упражненията и да осигури пазене в случаи на несполучливи опити (напр. при прескоци, отскоци и др.).

8. Абсолютно необходимо е да се следи за физическото и психическото състояние на учениците и при наличие на отклонения от нормалното, да не се изисква изпълнение на трудните елементи.

9. На момичета, ненавършили 15-год. възраст, не могат да се възлагат физически упражнения, които могат да увредят или да причинят деформация на органи в областта на малкия таз.

б) Физкултурна площадка

1. Физкултурната площадка трябва да бъде постлана с масивна настилка (асфалт и др.) или сгурия, която да се полива ежедневно. Тя трябва да бъде с намалена твърдост, за да не се допускат наранявания на краката при бягане или на тялото при падания.
  2. Баскетболните табла, волейболните колони и други трябва да бъдат закрепени здраво.
  3. (отменена – протокол № 12-2 от 25.09.2013 г.)
  4. При хвърляния на уреди строго да се съблюдава да няма хора на мястото около попаденията или в периметъра, в който би попаднал евентуално изпуснатия уред.
  5. Местата за занимания по физкультура трябва да отговарят на хигиенните изисквания за осветление, чистота на въздуха, температурата, настилката, разположението на уредите и други.
  6. Не се допуска учениците да играят самостоятелно без наблюдение от учителя.
- Чл.78. Учебни работилници по технологии и предприемачество, домашна техника и икономика и технологии

Работа с метал и дърворезба

I. Общи положения

1. Преди започване на работа всеки инструмент трябва да бъде прегледан внимателно и забелязаните повреди да се отстранят.
2. Инструментите трябва да бъдат изправни и да съответстват на характера на работата. Не се позволява да се работи с неизправни инструменти.
3. Главите на всички инструменти като чукове и др. не трябва да бъдат разширени, подбити и нацепени. Ако ръчните инструменти след дълго употребяване получат напуквания, подбивания и частици от тях лесно биха се отделили (изхвъркнали) при работа, то те се поправят или изваждат от употребата.
4. Дървените дръжки на инструментите да се изработват от сухо дърво – дрян, бук, габър, акация и др. без чепове и пукнатини.
5. Инструментите да бъдат здраво набити и закрепени за дървените дръжки.

II. Изисквания и правила при работа с метал и дърворезба

а) чукове

1. Дръжките на чуковете да бъдат с овална форма, гладка повърхност, с постепенно удебеляване към свободния край и да бъдат сигурно заклени в чука посредством железен клин.
2. Чуковете трябва да са с правилно, гладко и леко изпъкнало чело (глава), без пукнатини и със заоблени краища.
3. При работа с чука да внимат да не се наранят.
4. Трион- трябва да работят бавно за да не се порежат.

в) Пили

1. Не се допуска работа с пила без дръжка, с лошо набита, пукната или разхлабена дръжка.
2. Пилата трябва да е с изправни и неизносени зъби, да не е омаслена и да се притиска здраво по време на работа.

Отоплителни уреди с електрически ток

1. Отоплителните уреди с електрически ток да бъдат стандартни и напълно изправни.
2. Да се поддържат и използват правилно като се спазват противопожарните правила.
3. Когато печките работят винаги да бъдат под наблюдение.
4. Електрическите инсталации, в които се включват електрическите печки, трябва да са изправни и да не се претоварват.
5. Не се допуска подсилването на ел. предпазителите.
6. Отоплителните уреди с електрически ток не могат да се използват в помещения, където се работи или се съхраняват леснозапалими и горими течности, горими газове, пожароопасни прахове и др.

Работа при провеждане на уроци по кулинарство

I. Общи положения

1. Тази инструкция за охрана на труда се използва от учителя и учениците по време на уроците по кулинарство.

2. Използват се електрическата готварска печка, хладилник, вода, кранче, кухненски прибори. Оборудването трябва да бъде функциониращо и проверено на място.

3. Преди да се пристъпи към работа или към използването на нови видове оборудване, машини, апарати и инструменти. Учениците трябва да бъдат запознати с подходяща инструкция за тяхното използване.

II. Опасности при работа

1. Опасното напрежение на електрическата мрежа.

2. Движещи се части на машини и домакински уреди.

3. Шум и вибрации.

4. Повишената температура.

5. Гореща течност и пара.

6. Режещи и пробиващи инструменти.

III. Изисквания и правила при работа по време на уроци по кулинарство.

1. Подгответе съгласно темата прибори и инструменти (режещи инструменти, ножове, дъски).

2. Електрическата печка се включва и изключва само от учителя.

3. Преди да започне работа с всеки тип оборудване учениците трябва да се запознаят с правилата на работа на съоръженията, апарати и инструменти, безопасни работни практики, правилата за подготовка на работното място и инструменти.

4. Учениците трябва да бъдат внимателни при работа с режещи инструменти (ножове, стъргалки, вилници и др.) да се предават само с дръжката напред.

5. Да бъдат внимателни при работа с ръчно ренде.

6. Хляб, зеленчуци, месо и други храни се режат на дъска за рязане, при спазване на подходящи техники за рязане.

7. При готвене на електрическа готварска печка се използват емайлирани съдове (тигани, тави и тенджери).

Работа с текстилни материали при шиене

I. Задължения на учителя

- учителят подготвя за работа, настройва, проверява точността и работи с шевната машина. Получава и зарежда с необходимите спомагателни материали шевната машина.
- следи за повредите в машината.
- избира оптимален и безопасен режим на работа на шевната машина за учениците.
- учениците изпълняват възложените задачи от учителя.
- учениците да не включват шевната машина без разрешение на учителя.

II. Задължения на учениците

- учениците изпълняват възложените задачи от учителя.
- учениците да не включват шевната машина без разрешение на учителя.
- да внимават да не се наранят при шиене.
- да не насочват ножица към съучениците си.
- да внимават при рязането на текстилните материали.

Чл. 80. Организирано придвижване на ученици и друг персонал като пешеходци или пътници в транспортни средства.

1. Пешеходците, които участват в движението по пътищата, са длъжни да спазват установените правила, да не създават опасност или пречка в движението.

2. Пешеходците се движат по дясната страна на тротоарите, а ако няма такива – по банкетите. Върху платното за движение пешеходците могат да стъпват само когато движението по тротоара е невъзможно (разкопан, зает с материали и др.) и когато е необходимо да се премине на другия тротоар или банкет.

3. Допуска се движение на пътното платно само в случай на организирани шествия, колони или процесии. Колоните не могат да бъдат повече от 4 лица в редица и се движат в крайната част на дясното платно. За сигнализиране на останалите участници в движението първият и последният от лявата страна носят червен флаг (денем) или фенери (нощем и при намалена видимост). Фенерът, носен в началото на колоната е с бяла светлина, а този на края – с червена. За носене на флаговете и фенерите отговарят водачите (ръководителите) на колоните.
4. Не се разрешава да се движат по платното колони, съставени от ученици от началната и прогимназиална възраст. Тези колони се движат задължително само по тротоарите и то не повече от 2 колони (с ръководител в началото и в края). Когато се наложи такава колона да премине през пътя, ръководителят и е длъжен при нужда да спре преминаването на пътните превозни средства и едва след това да даде възможност на учениците да преминат.
5. Преминаването през пътя не може да стане на друго място освен на пешеходна пътека.
6. Когато видимостта е намалена, движението на колони по платното е забранено, с изключение на военните.
7. Водачите на колоната да се движат от дясната страна на колоната, за да наблюдават и ръководят.
8. Пешеходците, които желаят да се качат на превозните средства, са длъжни да ги изчакат на определеното място – върху тротоара или на специалните острови за чакане.
9. Забранено е пешеходците да излизат на пътното платно пред или зад стоящи, спиращи или потеглящи превозни средства.
10. Пътниците могат да бъдат превозвани с обществени превозни средства, предназначени специално за пътници, с лични превозни средства и превозни средства, предназначени за тази цел (товарни автомобили).
11. Качването и слизането да става през вратите след като превозното средство е спряло и винаги от към страната на тротоара.
12. По време на пътуване на пътниците е забранено да стоят на стъпалата, да отварят вратите, да се навеждат през прозорците, да възпрепятстват затварянето на вратите, да стоят или седят там, където биха пречили на видимостта на водача.
13. Превозването на деца с товарни автомобили е забранено. Може да се извърши по изключение в случаи на бедствия, като всяка група се придружава най-малко от двама възрастни.
14. Броят на лицата, които могат да бъдат превозени, зависи от товароподемността на автомобила, но не повече от осигурените за сядане места.
15. Когато деца се превозват групово в автобуси, на предната и задната част на автобуса се поставя надпис “ДЕЦА”. Такъв надпис се поставя и при превозване на деца с таксиметрови леки автомобили.

Извънучилищна и трудова дейност в училището

Чл.81. За осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд при провеждане на извънучилищна и трудова дейност в училището, да се спазват установените в Република България единни правила, норми и изисквания.

Чл.82. Дейност в случаи на авария, пожар или природно бедствие.

1. Училището да има конкретен план за ликвидиране на авария, пожар или природно бедствие, който да е съгласуван със съответните държавни органи.
2. Планът за ликвидиране на авария, пожар или природно бедствие да се знае от всички в училището (ученици, педагогически и друг персонал).
3. В случаи на авария, пожар или природно бедствие директорът, педагогическият и обслужващият персонал са длъжни:
  - а) Незабавно да съобщават за възникналата ситуация в противопожарната служба и другите органи за оказване на помощ и да дадат сигнал за тревога.

- б) Да предприемат всички зависещи от тях мерки за извеждане на учениците и други лица от помещенията. Най-малките да се евакуират първи. Евакуацията да започва от помещението, където е възникнала аварията, пожара или помещението, засегнато най-много от природното бедствие, както и от помещенията, застрашени от разпространяване на създадалата се опасност.
  - в) Да преброят всички евакуирани ученици, наличието им да се свери с поименния списък на групата или класа.
  - г) Да изпратят изведените ученици на безопасно място.
  - д) Незабавно да започнат действия със собствени сили и наличните средства за потушаване на пожара (спиране на развитието на опасностите от аварията или бедствието).
  - е) Да окажат първа долекарска помощ на пострадалите, като се започне с тези, намиращи се в особено тежко състояние и най-малките.
  - ж) Да отделят лица за посрещане на пристигащите групи за оказване на помощ, като се дава ясна информация за случилото се, кои са евакуирани и в кои помещения са останали хора.
  - з) Да оказват пълно съдействие на групите за помощ.
4. За всяка авария, пожар или природно бедствие да се уведомява РУО - Шумен

ГЛАВА ТРЕТА

ИНСТРУКТАЖИ И ОБУЧЕНИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТТА, ХИГИЕНАТА НА ТРУДА И ПРОТИВОПОЖАРНАТА ОХРАНА

Чл. 83. Директорът на просветното звено с писмена заповед създава организация за цялостното провеждане на видовете инструктажи, техния обхват, продължителност, тематика и програми, както и длъжностните лица, които ще ги провеждат в пълно съответствие с изискванията на НАРЕДБА № РД-07-2 от 16.12.2009 г. за условията и реда за провеждането на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, обн., ДВ, бр. 102 от 22.12.2009 г., в сила от 1.01.2010 г., попр. бр. 4 от 15.01.2010 г., изм., бр. 25 от 30.03.2010 г.

Чл. 84. /1/ Всеки работник или служител, учител и учач, който постъпва на работа или се обучава, независимо от неговата подготовка, образование, квалификация и трудов стаж, по същата или друга професия да се допуска на работа или обучение само след като бъде подробно инструктиран по безопасността, хигиената на труда и противопожарната охрана.

/2/ Инструктажи се провеждат и с временно приети лица на работа или обучение в просветното звено .

/3/ Инструктажите да се провеждат през време на работа.

/4/ Провежданите инструктажи да се документират в книги за инструктаж и други подходящи графи.

Чл. 85. Ежегодно да се организира обучение за повишаване на знанията по безопасността, хигиената на труда и противопожарната охрана на длъжностните лица, които ръководят и управляват трудовите и учебен и процеси и на тези, определени да провеждат инструктажите.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ

Чл. 86. /1/ Всяка допусната трудова злополука да се регистрира и отчита по реда на Наредба за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки - ДВ, бр. 6 от 21 януари 2000 г., в сила от 1 януари 2000 г. ,Обн. ДВ. бр.28 от 4 Април 2017г.

/2/ По същия ред се съставя и акт за трудова злополука при професионално заболяване.

Чл. 87. За всяка трудова злополука самият пострадал или най-близкият свидетел на злополуката незабавно да съобщи на прекия ръководител на пострадалия или на директора на училището .

Чл. 88. /1/ При аварийна, тежка или смъртна злополука, директорът е длъжен да съобщи за нея на съответния прокурор, районната инспекция по труда и на РУО - Шумен.

/2/ Всяка аварийна, тежка или смъртна злополука се разследва незабавно от районната инспекция по труда.

Чл. 89. Директорът е длъжен да проучва причините за всяка станала трудова злополука или професионално заболяване като предприема мерки за премахване на причините, довели до злополуката.

ГЛАВА ПЕТА ОКАЗВАНЕ НА ПЪРВА ДОЛЕКАРСКА ПОМОЩ ПРИ УВРЕЖДАНЕ НА ЗДРАВЕТО ПРИ РАБОТА

Чл. 90. /1/ Първа долекарска помощ се оказва от работниците и служителите.

/2/ Обучението на работниците и служителите по правилата за оказване на първа долекарска помощ се прави по време на установените видове инструктажи по безопасност, хигиена на труда и противопожарна охрана.

/3/ За обучение да се ползват правилата, издадени от МТСГ – Главна инспекция по труда през 1994 г.

Чл. 91. За ефективно оказване на първа долекарска помощ просветното звено осигурява аптечки или аптечни чанти, комплектовани с лекарства, превързочни средства и други материали в зависимост от рисковите фактори на трудовата дейност и съобразени с описа за тази цел, даден в утвърдените правила.

Чл. 92. Първа помощ се оказва от този, който се намира най-близо до пострадалия.

ГЛАВА ШЕСТА ОРГАНИЗИРАНЕ НА ПОСЕЩЕНИЯ, ЕКСКУРЗИИ И ОТДИХ НА УЧЕНИЦИТЕ

Задължения на длъжностните лица при организирано придвижване на ученици, педагогически и непедagogически персонал, свързано с посещения на обекти, екскурзии и отдих.

Чл. 93. При организиране на посещения на обекти с учебна цел, екскурзии и почивки на ученици със заповед на Директора на просветното звено се определя броя и конкретните ръководители съгласно Наредба за детските и ученическите туристически пътувания с обща цена, инициирани от институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

Чл. 94. Ръководителите на различните форми на организирани посещения на обекти с учебна цел, екскурзионни почивки, организиран отдих в почивни бази носят лична отговорност за опазване живота, здравето и сигурността на учениците от момента на поемането им в сборния пункт, по време на посещението (екскурзията, отдиха) и до връщането им при родителите или настойниците.

Чл.95. Организаторът съвместно с ръководителите взема мерки за опазване живота, здравето и сигурността на учениците съобразно специфичните условия на организираното мероприятие и мястото на провеждането им.

Чл. 96. Ръководителите на горепосочените мероприятия са длъжни:

1. Да планират в началото на учебната година в годишните си разпределения или в плана на класния ръководител мероприятиято.
2. Да разработят план-график по дни и часове, който да представят за одобрение на Директора.
3. Да извършат всички дейности, свързани с организацията на пътуването, нощуването и храненето на учениците.
4. Да извършат инструктаж на учениците съобразно предстоящото организирано мероприятие.